

ΔΗΜΟΣΙΑ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ, ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΘΕΣΜΟΙ

Διάλεξη 03:

Αριστοποίηση της ευημερίας

28/02/2019

Δημήτρης Καλλιώρας

η-ταχυδρομείο: dkallior@uth.gr

τηλέφωνο: 2421074484

γραφείο: Γ23

μέρα και ώρες γραφείου: Πέμπτη, 08:00 – 10:00

Διδακτική Ομάδα

Αναπληρωτής Καθηγητής Δημήτρης Καλλιώρας (dkallior@uth.gr)

ΕΔιΠ Γιάννης Σαράτσος (saratsis@uth.gr)

Οικονομική Αποτελεσματικότητα και Κοινωνική Δικαιοσύνη

-3-

- Μια από τις πιο βασικές διακρίσεις στην οικονομική θεωρία είναι μεταξύ των εννοιών της οικονομικής αποτελεσματικότητας και της κοινωνικής δικαιοσύνης.
- Η οικονομική αποτελεσματικότητα αναφέρεται στην κατανομή των πόρων σε διάφορες δραστηριότητες έτσι ώστε να μεγιστοποιηθεί η ευημερία των ατόμων μιας κοινωνίας.
- Η κοινωνική δικαιοσύνη αναφέρεται στο πως η ευημερία αυτή διανέμεται ανάμεσα στα μέλη της κοινωνίας.
- Ακόμη κι αν η κατανομή των πόρων ικανοποιεί το κριτήριο της οικονομικής αποτελεσματικότητας, το αποτέλεσμα μπορεί να μην είναι επιθυμητό από άποψη κοινωνικής δικαιοσύνης. Μεταξύ των δύο κριτηρίων υπάρχει, γενικά, μια αντίστροφη σχέση και η μεγάλη δυσκολία της οικονομικής επιστήμης έγκειται στο να επιλέξει εκείνη τη σχέση που είναι «άριστη» για μια κοινωνία.

Ατέλειες του Δημοσίου Τομέα και Άνοδος της Νεοκλασικής Οικονομικής Σχολής

-4-

- Οι ατέλειες του δημόσιου τομέα και η αμφισβήτηση της δυνατότητάς του να πετύχει άριστη κατανομή των πόρων οδήγησε στην κυριαρχία της νεοκλασικής οικονομικής σχολής η οποία, στη βάση διάφορων υποθέσεων (όπως π.χ. ορθολογικότητα των ατόμων και μη «εξαπάτηση» τους από το κράτος, πλήρης ανταγωνισμός, ευκαμψία τιμών και μισθών), θεωρεί περιττή την κρατική παρέμβαση σε θέματα κατανομής των πόρων.

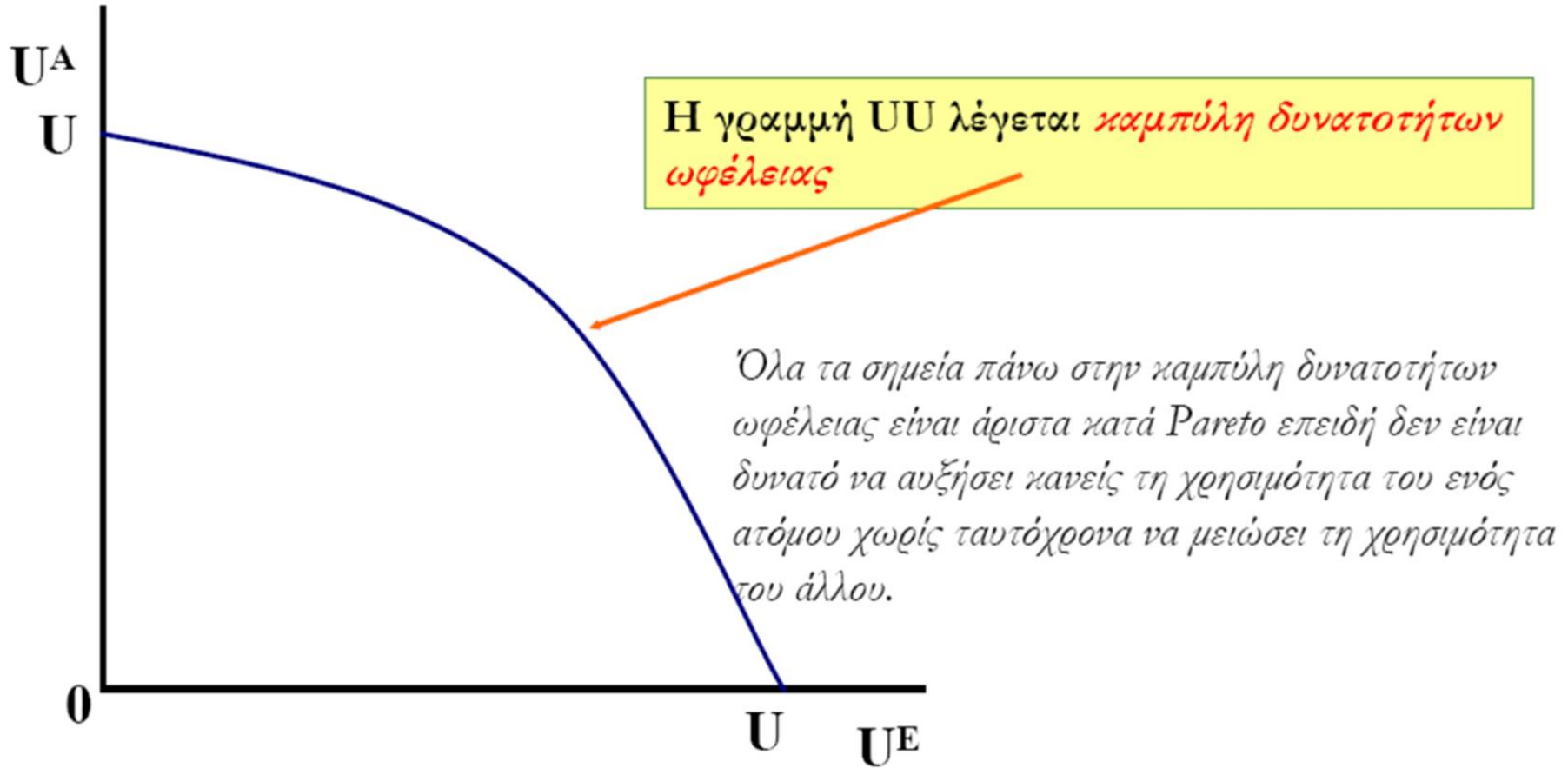
Η Έννοια της, κατά Pareto, Άριστης Κατανομής των Πόρων (I)

-5-

- Η, κατά Pareto, άριστη κατανομή των παραγωγικών πόρων μπορεί να επιτευχθεί όταν καμία περαιτέρω ανακατανομή των πόρων δεν μπορεί να βελτιώσει τη θέση ενός ή περισσότερων ατόμων, χωρίς να χειροτερεύσει τη θέση κάποιου άλλου (ή κάποιων άλλων).
- Με βάση το κριτήριο Pareto, διακρίνονται οι ακόλουθες περιπτώσεις:
 - ➔ Βελτίωση κατά Pareto: όταν η ανακατανομή των πόρων βελτιώνει τη θέση κάποιου ατόμου χωρίς να επηρεάσει το επίπεδο ευημερίας των άλλων.
 - ➔ Χειροτέρευση κατά Pareto: όταν η ανακατανομή των πόρων χειροτερεύει τη θέση κάποιου ατόμου χωρίς να επηρεάσει τη θέση των άλλων.
 - ➔ Άγνοια: όταν η ανακατανομή των πόρων βελτιώνει το επίπεδο ευημερίας κάποιου ατόμου και, ταυτόχρονα, χειροτερεύει το επίπεδο ευημερίας κάποιου άλλου (και η ποσοτικοποίηση είναι ανέφικτη).

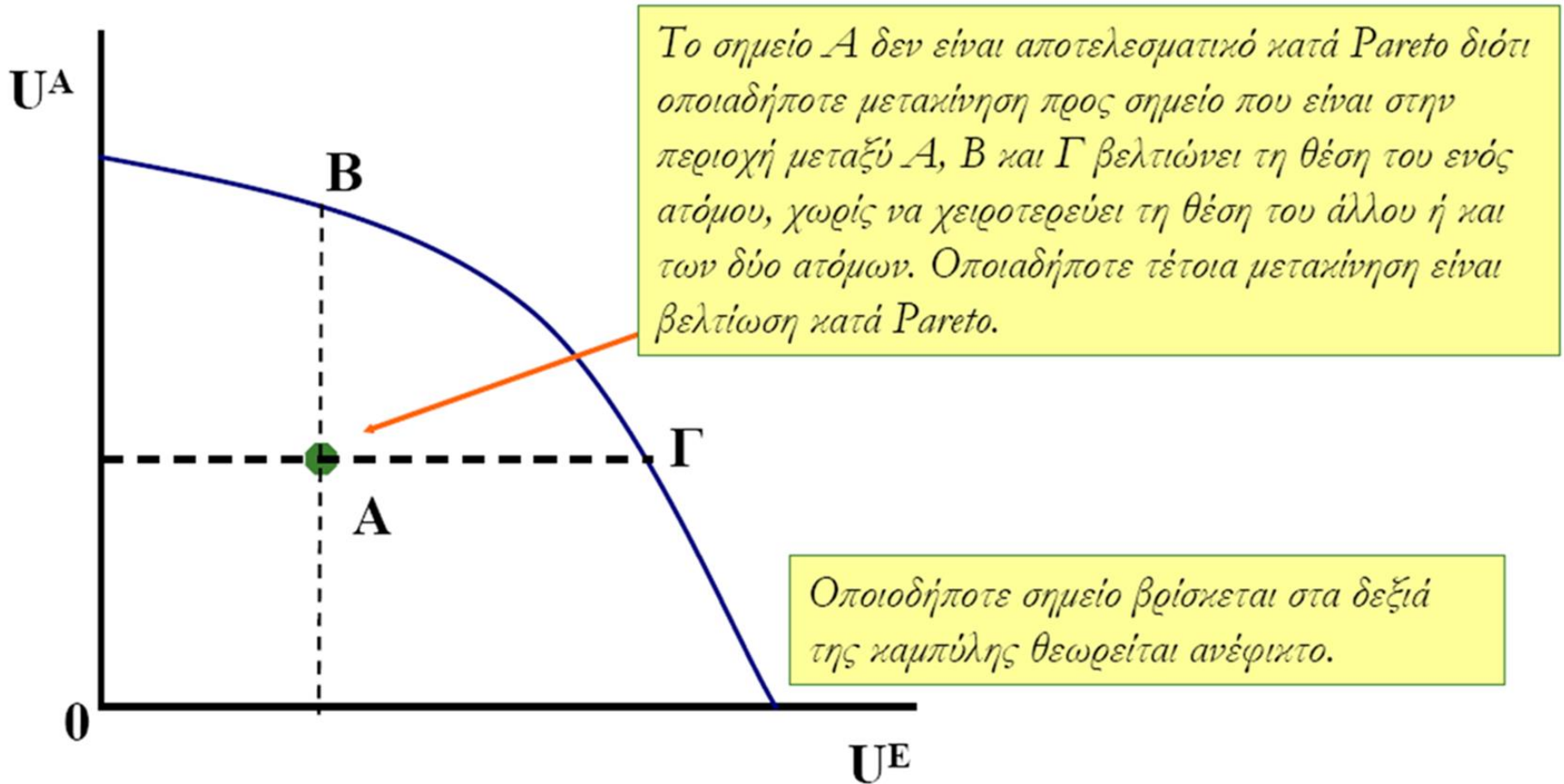
Η Έννοια της, κατά Pareto, Άριστης Κατανομής των Πόρων (II)

-6-

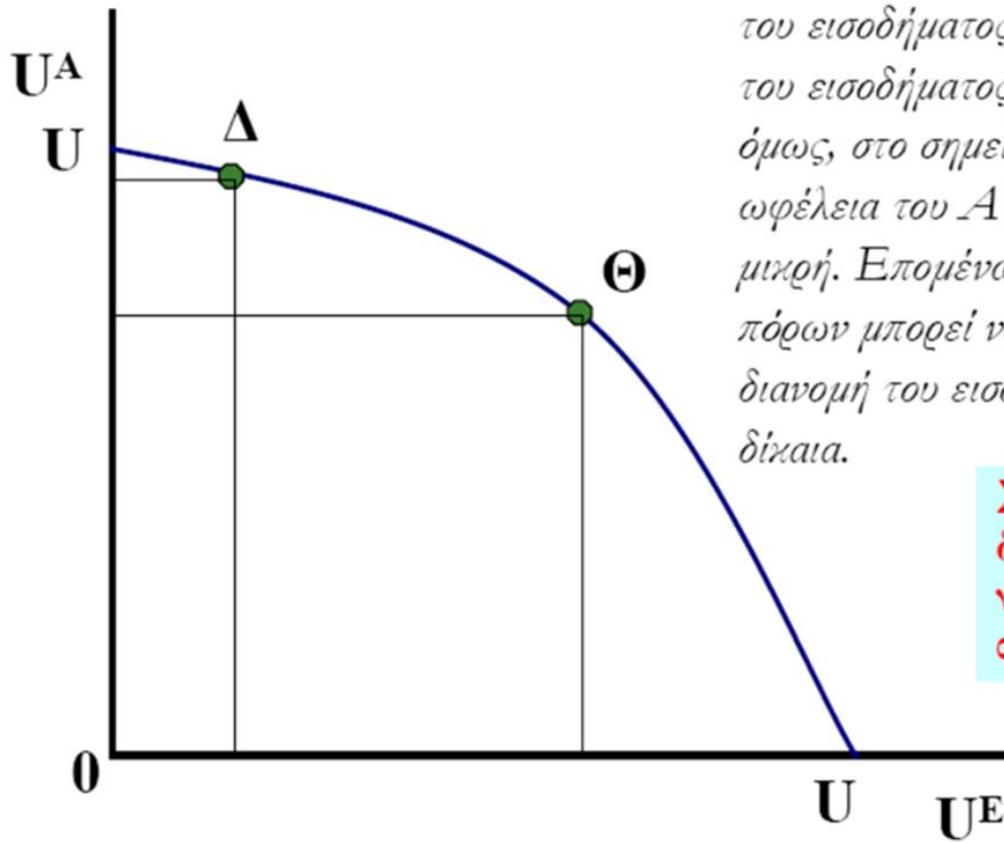
Η Έννοια της, κατά Pareto, Άριστης Κατανομής των Πόρων (III)

-7-

Η Έννοια της, κατά Pareto, Άριστης Κατανομής των Πόρων (IV)

Αν και η λειτουργία των ανταγωνιστικών αγορών μπορεί να μας οδηγεί πάνω στην καμπύλη δυνατοτήτων ωφέλειας, εν τούτοις δεν μας εγγυάται μια ίση διανομή του εισοδήματος. Αν μας οδηγήσει στο Θ , η διανομή του εισοδήματος είναι σχετικά ίση. Αν μας οδηγήσει, όμως, στο σημείο Δ τότε η διανομή είναι άνιση, αφού η ωφέλεια του A είναι πολύ μεγάλη και του E πολύ μικρή. Επομένως, η κατανομή των παραγωγικών πόρων μπορεί να είναι άριστη κατά Pareto αλλά η διανομή του εισοδήματος μπορεί να μην είναι κοινωνικά δίκαια.

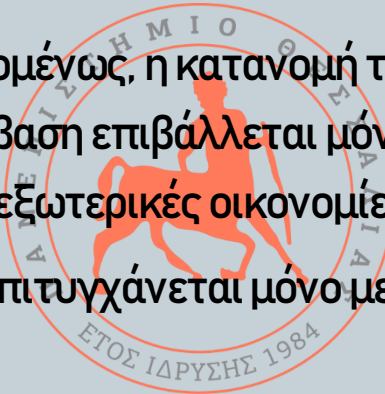
Σημαίνει αυτό ότι για να έχουμε πιο δίκαιη διανομή ωφέλειας, θα πρέπει να εγκαταλείψουμε το σύστημα των ανταγωνιστικών αγορών;

Οι εισοδηματικές ανισότητες μπορούν να διορθωθούν μόνο με κρατική παρέμβαση.

Ατέλειες της, κατά Pareto, Άριστης Κατανομής των Πόρων

-9-

- Γενικά, είναι έξω από τη φύση των δυνάμεων της αγοράς να ενδιαφέρονται για μια κοινωνικά δίκαια διανομή του εισοδήματος (π.χ. αμοιβές για άνεργους, υπερήλικες). Ο ρόλος αυτός είναι έργο του κράτους (και των ΜΚΟ).
- Ως εκ τούτου, το σύστημα της μικτής οικονομίας, το οποίο ισχύει στις περισσότερες χώρες, έχει την εξής μορφή:
 - ⇒ Η παραγωγή των αγαθών και, επομένως, η κατανομή των παραγωγικών πόρων, ανήκει στον ιδιωτικό τομέα. Η κρατική παρέμβαση επιβάλλεται μόνο για να θεραπευτούν οι ανεπάρκειες της αγοράς (π.χ. δημόσια αγαθά, εξωτερικές οικονομίες, μονοπωλιακές καταστάσεις).
 - ⇒ Η αναδιανομή του εισοδήματος επιτυγχάνεται μόνο με κρατική παρέμβαση.

Περιορισμοί της Αναδιανεμητικής Πολιτικής του Κράτους (I)

-10-

- Τα περιθώρια παρέμβασης του κράτους για τη μείωση των εισοδηματικών ανισοτήτων είναι περιορισμένα. Ο βασικός λόγος έγκειται στην ύπαρξη μιας σχέσης «αντίστροφης αναλογίας» μεταξύ της αποτελεσματικής κατά Pareto κατανομής των πόρων και της δίκαιης διανομής του εισοδήματος.
- Η αναδιανομή του εισοδήματος η οποία γίνεται μέσω του συστήματος των φόρων και των μεταβιβαστικών πληρωμών, επηρεάζει αρνητικά τα κίνητρα οικονομικής δράσης για δύο βασικούς λόγους:
 - ➔ οι φόροι μειώνουν τις αμοιβές των συντελεστών παραγωγής, εξασθενώντας τα κίνητρα για εργασία, αποταμίευση και επένδυση.
 - ➔ οι μεταβιβαστικές πληρωμές δημιουργούν εισοδήματα χωρίς την καταβολή οποιαδήποτε προσπάθειας εκ μέρους των δικαιούχων, μειώνοντας με αυτόν τον τρόπο την πίεση για αναζήτηση εργασίας.

Περιορισμοί της Αναδιανεμητικής Πολιτικής του Κράτους (II)

-11-

- Ως αποτέλεσμα των παραπάνω, οι δημόσιοι φορείς που ασκούν αναδιανεμητική πολιτική, θα πρέπει να απαντήσουν σε κρίσιμα ερωτήματα:
- ⇒ πόση αποτελεσματικότητα είναι διατεθειμένοι να θυσιάσουν για να επιτύχουν δεδομένη αναδιανομή του εισοδήματος;
- ⇒ ποιο θα είναι το ακριβές περιεχόμενο της αναδιανεμητικής πολιτικής, δεδομένου ότι η κοινωνία δεν αποτελείται μόνο από φτωχούς και πλούσιους αλλά και από ενδιάμεσες ομάδες;

Περιορισμοί της Αναδιανεμητικής Πολιτικής του Κράτους (III)

-12-

- Η χρήση του κριτηρίου Pareto δεν μπορεί να δώσει ικανοποιητικές λύσεις στην περίπτωση της αναδιανομής του εισοδήματος αφού θα είχε το εξής περιεχόμενο: «επιθυμητή είναι η αναδιανομή του εισοδήματος, η οποία βελτιώνει τη θέση ορισμένων μελών μιας κοινωνίας, χωρίς να χειροτερεύει τη θέση κάποιων άλλων». Επομένως, μια αναδιανεμητική πολιτική, η οποία θα βελτίωνε τη θέση των πλούσιων αλλά δεν θα επηρέαζε τη θέση των φτωχών, θα αποτελούσε βελτίωση κατά Pareto. Ωστόσο, οι εισοδηματικές ανισότητες θα αυξάνονταν.

Περιορισμοί της Αναδιανεμητικής Πολιτικής του Κράτους (IV)

-13-

- Το κριτήριο Pareto είναι αναποτελεσματικό για δύο βασικούς λόγους:
 - ➔ το κριτήριο είναι ατομιστικό και επομένως ενδιαφέρεται για την ευημερία του ατόμου και όχι της κοινωνίας.
 - ➔ η αναδιανεμητική πολιτική επιδιώκει συνειδητά να βελτιώσει τη θέση ορισμένων νοικοκυριών χειροτερεύοντας τη θέση κάποιων άλλων (επομένως, κινείται αντίθετα από την αρχή του Pareto).

Κριτήριο Pareto και το Δίλημμα του Φυλακισμένου (I)

-14-

		ΣΑΡΑΤΣΗΣ	
		ΑΡΝΗΣΗ	ΟΜΟΛΟΓΙΑ
ΚΑΛΛΙΩΡΑΣ	ΑΡΝΗΣΗ	(-5, -5)	(-30, -1)
	ΟΜΟΛΟΓΙΑ	(-1, -30)	(-10, -10)

Κριτήριο Pareto και το Δίλλημα του Φυλακισμένου (II)

-15-

- Το δίλλημα του φυλακισμένου:
- ➔ Αν ο Κ αρνηθεί, είναι προτιμότερο για τον Σ να ομολογήσει ($abs(1) < abs(5)$)
- ➔ Αν ο Κ ομολογήσει, είναι προτιμότερο για τον Σ να ομολογήσει ($abs(10) < abs(30)$)
- ➔ Αν ο Σ αρνηθεί, είναι προτιμότερο για τον Κ να ομολογήσει ($abs(1) < abs(5)$)
- ➔ Αν ο Σ ομολογήσει, είναι προτιμότερο για τον Κ να ομολογήσει ($abs(10) < abs(30)$)
- Σε κάθε περίπτωση, είναι προτιμότερο και για τον Κ και για τον Σ (ως άτομα) να ομολογήσουν. Η ισορροπία θα επέλθει στο συνδυασμό 0-0 (-10, -10).
- Ωστόσο, ο συνδυασμός αυτός δεν είναι αποτελεσματικός κατά Pareto. Αυτό γιατί ο συνδυασμός A-A (-5, -5) είναι προτιμότερος συνολικά για τον Κ και τον Σ (ως ομάδα ατόμων). Θα έπρεπε, συνεπώς, και ο Κ και ο Σ να αρνηθούν. Ωστόσο, κάτι τέτοιο δεν είναι εφικτό εφόσον ο ένας δεν γνωρίζει τι θα πράξει ο άλλος (είτε λόγω έλλειψης συντονισμού είτε λόγω έλλειψης εμπιστοσύνης).

Η παρουσίαση συμπληρώνει και δεν υποκαθιστά τα προτεινόμενα συγγράμματα.

